

DE BIJBELSE KERNWOORDEN BRUID(EGOM) EN BRUILOFT

I. HET OUDE TESTAMENT

A. Bruid/ bruidegom / bruiloft

De Hebreeuwse woorden kallaah = bruid/ chaataan = bruidegom en misjtèh/ chatoenah = gastmaal/ bruiloft

Onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius' Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16e Aufl. 1915 en Abr. Trommius, Nederlandse Concordantie, s.v. bruid/ bruidegom en bruiloft.

A.a Betekenis van de tekstgegevens

קָלָה (aram. ܟܠܐܗ, ܟܠܐܗ, ar. كَلَّة, ass. kallatu u. kallātu; s. Nöld., ZDMG 40 173; Wellh., GGN 1893. 448; Barth, ES 40, u. üb. die unklare Etym. Del., Pro. 130 f., REJ 14 133; Rob. Sm., KM 136; 292; Jensen, WZKM 6 209 ff.; n. Haupt, AJSL 22 257: gebunden, engagiert), m. suff. קָלָהּ, קָלָהּ, pl. m. suff. קָלָהִים, קָלָהִים, f. — 1. Schwieger-tochter Gn 11 31. 38 11. 18. 24. Lv 18 15. 20 12. 1 S 4 19. Ez 22 11. Hos 4 13 f. Mi 7 6. Ru 1 6 — 8. 22. 2 20. 22. 4 15. 1 Ch 2 4. — 2. Braut Jes 49 18. 61 10. 62 5. Jer 2 32. 7 34. 16 9. 25 10. 33 11. Jo 2 16. Ct 4 8–12. 5 1. Auch 2 S 17 3 LXX, vgl. Wellh. u. Budde.†

Het Hebreeuwse woord kallaah = bruid heeft twee betekenissen:

- a) schoondochter en
- b) bruid: Jes.49:18; 61:10; 62:5; Jer. 2:32; 7:34; 16:9; 25:10; 33:11; (Hosea 4:13, 14); Joël 2:16; Hoogl. 4:8, 9, 10, 11, 12; 5:1; 2 Sam. 17:3 (LXX).

Deze opsomming is gekozen uit Gesenius.

חָתָן (s. zu חתן) cstr. חָתָן, m. suff. חָתָנִי, pl. m. suff. חָתָנִים, m. — 1. Bräutigam Jes 61 10. 62 5. Jer 7 34. 16 9. 25 10. 33 11. Jo 2 16. Ps 16 6; חָתָן בְּדָמַי Blutbräutigam Ex 4 25 f. (s. ob. חתן). — 2. Eidam, Tochtermann Gn 19 12. 14. Ri 15 6. 19 5. 1 S 18 18. 22 14. Neh 6 18. 13 28. — 3. überh.: v. weiblicher Seite verwandt (col. חתן Koh) 2 K 8 22.†

Het Hebreeuwse woord chaataan = bruidegom en komt voor in: Jes. 61:10; 62:5; Jer. 7:34; 16:9; 25:10; 33:11; Joël 2:16; Ps. 19:6. In Ex. 4:25v = bloedbruidegom. Deze opsomming is gekozen uit Gesenius' woordenboek.

חַתּוּנָה* (v. חתן) m. suff. חַתּוּנָתוֹ — Vermählung, Hochzeit Ct 3 11.†

Het Hebreeuwse woord chatoennah (Hoogl. 3:11; van chaataan) = bruiloft.

מִשְׁתֶּה (v. שתה II) cstr. מִשְׁתֶּה, m. suff. מִשְׁתֵּי, מִשְׁתֵּיהֶם (beides sg., Ges. § 93^{aa}), m. — 1. das Trinken, מִשְׁתֶּה הַיַּיִן Weintrinken, Weingelage Esth 5 6. 7 2. 7. (Sir 32 5. 49 1); בֵּית מִשְׁתֵּי Trankzimmer Esth 7 8. — 2. was jem. täglich an Getränk bekommt Dn 1 5. 8. 10. 16. Esr 3 7. — 3. Gastmahl, wobei Wein getrunken wird Jes 5 12. Hi 1 5. Esth 5 14; m. עֶשֶׂה Gn 19 3. 26 30. 29 22. 1 S 25 36. 2 S 3 20. 1 K 3 15. Hi 14. Esth 1 3. 5. 2 18. 5 4 f. 8. 12. 6 14, v. Gott Jes 25 8, vgl. m. שִׂית Jer 51 39; Gastmahl z. Feier d. Entwöhnung eines Kindes Gn 21 8, bei einer Hochzeit Ri 14 10. 12. 17, am Geburtstage 40 20, ein königl. Gastmahl 1 S 25 36; Gastmahl f. d. vornehmen Frauen Esth 1 9; Esthers Gastmahl, d. h. ihr zur Ehre Esth 2 18; מִשְׁתֶּה בֵּית מִשְׁתֶּה ein Haus, wo ein G. gehalten w. Jer 16 8. Koh 7 2. Als Ausdruck f. d. Freude Pr 15 15, neben מִשְׂכֵּה יוֹם Esth 8 17. 9 19, יוֹם מִשְׁתֶּה יוֹם מִשְׁתֶּה ein Tag fröhlicher Gasterei Esth 9 17 f. 22.†

Het Hebreeuwse woord *misjtèh* (van *sjaataah*- drinken) = gastmaal/ bruiloftsmaal.

Dit Hebreeuwse woord *misjtèh* komt voor in Richt.14:10, 12 en 17 en heeft de betekenis van bruiloftsmaal (gedurende zeven dagen). In Hoogl. 3:11 wordt het woord *chatoennah* gebruikt = bruiloft (de dag waarop Salomo's moeder hem zijn bruiloftskrans op het hoofd zette; de dag der vreugde van zijn hart; vgl. Jes.61:10)

A.b Samenvatting¹

1. In het OT komen de woorden bruid/ bruidegom/ bruiloft in het algemeen voor ter aanduiding van een man en een vrouw die met elkaar een huwelijk aangaan en dat feestelijk vieren. Een trouwdag in oud-Israël duurde in de regel zeven dagen.²Zie de geciteerde teksten uit Richteren en Hooglied. In Hooglied 4:8-12 en 5:1 wordt Sulamith de bruid van Salomo door hem in hooglopende taal aangesproken en bejubeld.

Hooglied is 'het lied der liederen' (hebr. 'Sjir hassjirim'; Vulgaat: Canticum canticorum). Hier wordt het mooiste lied van een koning gezongen, ofte wel: van een bruid over een koning, haar bruidegom en van een bruidegom over zijn bruid. Sulamith is zeer bijzonder op hem gesteld. En zijn liefde tot haar is het verrukkelijkste voor haar. Hij kusste mij met de kussen van zijn mond, want uw uitnemende liefde is beter dan wijn (Hoogl. 1:2a).

In het Hooglied wordt echter wel een aardse huwelijksliefde bezongen op verhoogde toon. het Hooglied is bepaald meer dan een aantal minneliederden die oudtijds gezongen werden, als een bruid en een bruidegom gedurende de zeven dagen van hun bruiloftsfeest op hun troon (een omgekeerde dorslede, onder Syrische boerenbevolking?) zaten en de bruiloftsgasten hun onderlinge liefde bejubelden. Hier is geen liedjeszanger aan het woord, zoals in de media vandaag die met hun weëige erotisch geladen liedjes de menigte opzweept.

Elke gelovige die zich door de eeuwige liefdesarmen van de Zaligmaker Jezus Christus omhelsd weet, krijgt bij het lezen van het Hooglied meteen herinneringen aan die liefde van hemelse origine, de liefde tussen de Bruidegom God/ Christus Jezus en Zijn aardse bruid, Israël/ de gemeente. De springaders van elke reine liefde liggen in

¹ In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Trommius' *concordantie*, s.v. bruid, bruidegom, bruiloft; 2. Gesenius' *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16^e Aufl. 1915, de Hebr. woorden voor bruid(egom/ bruiloft 3. *Dictionary of Jesus and the Gospels*; InterVarsity 1992; s.v. Bride/ Bridegroom (D.J.Williams; blz. 86vv) 4. Robertson's *Word Pictures in Bible Works* en *Easton Bible Dictionary in Bible Works*; 5. *Woordenboek* (ISBE = Internat. Standard Bible Encyclopedie) in *E-sword* en *Online - woordenboek*.

² Over allerlei gebruiken en gewoonten voor en rondom de trouwdag in het OT herinneren we alleen aan de zgn. 'Mohaar' (bruidsschat) waarvan we lezen in Gen. 24:12; Ex. 22:16, 17 en 1 Sam.18:25.

Hem. Kan er ooit op aarde sprake zijn van echt liefdesvuur, als het niet ontstoken is aan de liefde van Hem?!

Daarom is het Hooglied altijd gezongen met het oog op Christus. En daarom heeft dit kleine Bijbelboek een plaats gekregen in de canon van de Bijbel in de vroege christenheid.³ U moet zich dan ook maar niet om de tuin laten leiden door wat er in de Nieuwe Bijbelvertaling van is gemaakt. We zouden kunnen zeggen van de huwelijksliefde, in het Hooglied bezongen, wat Paulus eenmaal schreef in zijn brief aan Efeze over de liefde tussen een man en vrouw in het huwelijk: Deze verborgenheid (dit geheimenis) is groot; doch ik zeg dit ziende op Christus en de gemeente (Ef. 5:32). De ware huwelijksliefde is afbeelding van de liefde tussen Christus en Zijn gemeente.

2. Het Hooglied werd onder Israël op Pasen gelezen; het feest dat herinnert aan de uittocht uit Egypte, aan het wonder van Gods ontferming over Zijn beminde bruid; aan de tijd van Gods ondertrouw met Israël. Daaraan wordt ook herinnerd in andere tekstgegevens die boven genoemd zijn. Het is vooral de profeet Jesaja die over bruid en bruidegom spreekt als symbolen van de liefde en ontferming van de Heere jegens Israël. Zie Jes. 54:5. En in Jer. 3:1-14; Hos.1 en 2 wordt zelfs de herstelde relatie tussen de Heere en Israël gezien als herstel van een door overspel geschonden relatie van een man en zijn vrouw.

Welk een vreugde is er voor Israël, als ze terug mogen keren uit het land van hun ballingschap naar het land der belofte. Als een bruid die zich met haar sieraden tooit (Jes.49:18).

In het jubeljaar van de grote verlossing zal het gezegend nageslacht van Israël een danklied aanheffen: Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan; gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad versiert, en als een bruid zich versiert met haar gereedschap (sieraden). Jes. 61:10; 62:5.

3. Helaas moet de profeet Jeremia (Jer. 2:32) Israël er ook aan herinneren, dat het Hem vaak heeft vergeten, ondanks Zijn trouwe zorg. Hoe bestaat het? Vergeet ook een jonge vrouw haar versiersel, of een bruid haar bindselen. Nochtans heeft Mijn volk Mij vergeten. In Hosea 4:13, 14 verwijt God Zijn volk zelfs, dat hun bruiden zich overspelig gedragen.

Daarom moet de Heere Zijn volk ook bezoeken met oordelen. Dan zal Hij uit de steden van Juda en uit de straten van Jeruzalem doen ophouden de stem der vrolijkheid en de stem der vreugde, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid; want het land zal tot een verwoesting worden (Jer. 7:34; 16:9; 25:10). De profeet Joël roept zelfs de bruidegom uit zijn binnenkamer en de bruid uit haar slaapkamer weg om te gaan vasten; want de dag van Gods gericht komt.

Gelukkig, dat de Heere het lot van Israël ook weer zal keren en de stem van bruidegom en bruid toch weer gehoord wordt op de straten van Jeruzalem (Jer. 33:11). De Heere is goed. Wat is er mooier dan het gejuich op straat, als er een bruidspaar langskomt?

³ Prof.dr. L. H. van der Meiden heeft deze typering in zijn boek over het Hooglied (BBB serie; Baarn; z.j.) treffend aangegeven: 'het boek Hooglied bezingt de heilige huwelijksliefde, als toonbeeld van de liefde Gods tot Zijn volk, in Christus geopenbaard...' (a.w., blz.18). 'De leermeesters der Joden wilden dat iemand 30 jaar moest zijn voor hij het Hooglied mocht lezen' (a.w., blz.34). Van der Meiden gaat bij zijn uitleg van Hooglied uit van de zgn. historisch-transparante-messiaanse methode.

4. In Psalm 19:6 – een beeldrijke natuurpsalm – wordt de opgaande zon vergeleken met een bruidegom die na zijn huwelijksnacht uit zijn slaapkamer komt, stralend van vreugde. Deze bruidegom is het inspirerende toonbeeld van moedgevende levenslust.

5. En dan tenslotte de titel ‘bloedbruidegom’ die de vrouw van Mozes aan haar man geeft. Zo noemt Zippora haar man Mozes na de besnijdenis van hun zoon. Mozes heeft afscheid genomen van vader Jethro in Midian en staat op het punt om met Zippora en hun twee zonen naar Egypte te gaan. Onderweg, in een herberg komt de Heere hen tegemoet en dreigt Mozes te doden. Blijkbaar verdraagt God het niet, dat Mozes zijn zonen (Gersom en de jongste Eliëzer) niet heeft besneden. Misschien alleen de jongste niet, omdat Zippora dat had weerstaan? Maar dat was immers in strijd met Gods bevel, aan Abraham reeds gegeven? En dat zou de entree van Mozes bij zijn eigen volk zeker hebben bemoeilijkt. Zie Ex.4:24vv. Is het oneigenlijk gezegd, als wij Jezus onze ‘bloedbruidegom’ noemen?

II. HET NIEUWE TESTAMENT

De Griekse woorden zijn numphios (bruidegom)/ numphè (bruid)/ gamos (bruiloft); huioi toe numphoonos (bruiloftskinderen) en enduma gamos (bruiloftskleed).

A. Tekstgegevens/ korte omschrijvingen

a. De bruiloft te Kana, het beginsel der tekenen van Jezus

- En op de derde dag was er een bruiloft te Kana in Galilea en de moeder van Jezus was daar. En Jezus was ook genood, en Zijn discipelen tot de bruiloft. Joh. 2:1, 2. Zie ook vs.9 over de hofmeester/ ceremoniemeester..
- Een tip voor genodigden voor een bruiloft. Ga niet meteen op een ereplaats zitten. Luk. 14:8.

b. Het huwelijk als een geheimenis

- De mens zal zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen; en die twee zullen tot één vlees wezen. Deze verborgenheid (geheimenis is groot). Ef. 5:31, 32a; 6:22vv. 1 Petr. 3:1-7

c. Jezus als Bruidegom en Zijn gemeente als bruid

- Die de bruid heeft, is de Bruidegom. Joh. 3:29
- Vasten, als de Bruidegom weg is (Matth. 9:15; Mark. 2:19v; Luk.5:34)
- En de Geest en de bruid zeggen: ‘Kom’. Openb. 22:17
- Maar de vriend van de bruidegom staat en hoort hem. Joh.3:29.

d. Het Koninkrijk der hemelen is als de bruiloft die de Vader voor Zijn Zoon heeft bereid of als de komst van een heer die van een bruiloft komt en klopt

- De koning die voor zijn zoon een bruiloft heeft bereid (Matth. 22:2-10)
- De gelijkenis van de 10 maagden die uitgaan, de bruidegom tegemoet (Matth. 25: 1-10)
- Een heer die van een bruiloft terugkomt en klopt om opgedaan te worden (Luk. 12:36)

e. De bruiloft van het Lam aan het eind der tijden.

- Want de bruiloft des Lams is gekomen (Openb. 19:7)
- Het avondmaal van de bruiloft des Lams (Openb. 19:9)

- Het nieuwe Jeruzalem is als een bruid die voor haar man versierd is (Openb. 21:2).
- Ik zal u tonen de bruid, de vrouw van het Lam. Openb. 21:9
- De stem van een bruidegom en van een bruid zal niet meer gehoord worden (in Babel). Openb.18:23.

B. Samenvatting en toepassing

1. Het mag opvallen, dat Jezus volgens de beschrijvingen van de Evangelieën wel een keer op een bruiloft te gast was, maar zelden een begrafenisplechtigheid bijwoonde (wel de gang naar het graf meemaakte met de jongeling te Naïn en bij het graf van Zijn grote vriend Lazarus vertoefde). Jezus was geen vraat en wijnzuiper, maar hij schuwde het gewone leven niet en deelde in de vreugde van twee jonge mensen die tot een trouwdag kwamen. Bovendien zorgde Hij voor een grote hoeveelheid wijn, toen ‘de wijn op was’ (welk een schande) op de bruiloft te Kana. Zo veel, dat het bruidspaar daar nog wekenlang van kon uitdelen aan hun gasten.⁴

2. Jezus gebruikte vaak beelden over het huwelijk om Zijn onderwijs omtrent de komst van het Koninkrijk te illustreren. In de Evangelieën (o.a. Matth. 25) lezen we soms een enkele verwijzing naar gebruiken/ plechtigheden op de trouwdag. Zo bijv. van de vrienden/ -innen van de bruidegom (Joh. 3:29) die gewoonlijk in de nacht met brandende toortsen op pad gingen (ook zij die een dagtaak hadden konden eraan deelnemen) om de bruidegom en zijn gevolg op te halen en te brengen naar het ouderlijk huis van de bruid (Joh. 3:29). Een vreugdevolle zaak, gelet op de spreekwoordelijke ‘stem van de bruidegom’ en de roep ‘Zie, de bruidegom komt (Jer. 7:34; Openb. 18:23). Hun pad werd verlicht door toortsen.⁵

3. In het OT zijn er de prachtige woorden die de Heere aanduiden als Bruidegom en Zijn volk als bruid. Die lijn loopt door naar het NT. In Efeze 5:32 spreekt de apostel Paulus over het huwelijk als een ‘mysterion’, ziende op Christus en de gemeente. M.a.w. de liefdes- en geloofsrelatie tussen Christus als Bruidegom en Zijn gemeente als bruid is het grote zinnebeeld en oerbeeld van de huwelijksverhouding tussen een man en vrouw op aarde. Die relatie mag door Gods Kerk op aarde diep doorleefd worden. Zich bemind weten door een Zaligmaker Die Zijn leven gaf voor zondaren, is voor een man en een vrouw het heerlijkst dat er bestaat. De heilige Geest houdt de hunkering naar de dag van de (weder)komst van Christus levend in de harten

4. Over het gewone leven met zijn diepten en hoogten schreven ook de apostelen Paulus en Petrus in hun brieven, wanneer zij het huwelijksleven aan de orde stelden. Zie o.a. Ef. 5:22-33; Kol. 3:18v; 1 Petr. 3:1-7. Het huwelijk is een eervolle zaak (Hebr. 13:4). Het mag een afspiegeling zijn van de liefdesrelatie tussen de Heere Jezus, de hemelse bruidegom en Zijn aardse bruid, de gemeente. Een diep geheimenis.

5. ‘Elke Jood die geen vrouw heeft, is geen man (Talmoed). Maar zo zegt het NT het niet. Er is ook een zinvol, op God gericht leven mogelijk in iemand die als ‘singel’ door het leven gaat. Zie 1 Kor.7.

⁴ ‘Op de derde dag’ kan betekenen: de dag na ‘de volgende dag van Joh.1:44a Het kan ook betekenen: op een dinsdag. De dinsdag (de derde dag van de schepping) is heden ten dage bij de Joden de dag bij uitstek om te trouwen, omdat God alleen van die dag tot tweemaal toe zei, dat het goed was (Gen.1:10, 12).

⁵ In het algemeen werd de bruiloft feestelijk gevierd in het huis van de ouders van de bruid; hiervoor werden alle vrienden uitgenodigd (Gen. 29:22-27).

6. In het NT is er herhaaldelijk sprake van de bruiloft van het Lam en de bruid. Ten diepste heeft Jezus het ook daarover, wanneer hij het Koninkrijk der hemelen vergelijkt met een bruiloftsfeest, door een koning voor zijn zoon georganiseerd. Jezus is die Zoon. Wat een feest om met Hem de gemeenschap met God en met elkaar te beleven. De gemeente mag dat ondervinden, ook bij de viering van het Heilig Avondmaal. Tollenaren en zondaren zijn de genodigden; zwervers in heggen en stegen. Zondaren die geen leven vinden in zichzelf. Zij krijgen een passend bruiloftskleed (Gr. enduma gamou) bij de ingang van de feestzaal. Daar behoeven ze dus zelf niet voor te zorgen. Het is alles uit genade. Maar wie dat niet wil en met behoud van zijn zondaarsbestaan denkt te kunnen deelnemen aan de feestmaaltijd, wordt door de koning weggestuurd. Zie Matth. 22:2vv; 11v; 25:1vv.

7. En dan is daar de vriend van de Bruidegom (Johannes de Doper/ de Evangelie-verkondiger. Hij kan ook genoemd worden: de bruidwerver. Het was immers vaak een vriend van een as-bruidegom die bemiddelde in de voorbereiding op en de goede gang van zaken tijdens een bruiloft. Dingen naar de hand van een as-bruid: welk een mooie taak! Dat is onze roeping, zolang als Jezus nog niet is teruggekomen. Zijn bruiloftskinderen (Gr. huioi toe numphoonos) mogen verrukt van vreugde zijn, als zij hun Bruidegom bij zich hebben. Maar als Hij (zij het tijdelijk) niet bij hen is, ja dan is het vastentijd voor hen. Zie Matth. 9:15; Mark. 2:19, 20; Luk. 5:34v.

Hoe rijk, als wij straks, als Hij eraan komt, daar mogen staan en Zijn stem mogen horen. Wanneer wij als dienaren van het Woord samen met die ons hoorden, het Koninkrijk der hemelen mogen binnengaan, zullen wij dubbel genieten.

8 Tenslotte wordt er in het laatste Bijbelboek op een heerlijke manier geschreven over de bruiloft van het Lam aan het eind der tijden. Zie Openb. 19:7, 9; 21:9. 'Laat ons blijde zijn en vreugde bedrijven.' Welk een machtig feest, na volbrachte strijd. Hoe rijk om gekleed te zijn met lange witte klederen, met rein en blinkend fijn lijnwaad (de rechtvaardigmakingen der heiligen). Zalig wie ertoe geroepen zijn. Verlang ernaar. Zie ernaar uit. Wachten duurt lang. Hoe gemakkelijk dommelen we in en verliezen we de hunkering. Zoals de meisjes uit de gelijkenis van Mattheüs 25:1vv. Daarom klinkt de roep om waakzaam te zijn. Zoals het personeel van een heer die deelneemt aan een bruiloft en wellicht tot ver in de nacht wegblijft. Hoor, hij klopt. Laten dan al Zijn gediensstigen meteen de deur opendoen, als Jezus van Zijn bruiloft in de hemel terugkeert naar de Zijnen ⁶

Hoe gelukkig zullen wij zijn, als wij aan het bruiloftsfeest van die heer mogen deelnemen en weldra mogen wonen in het nieuwe Jeruzalem dat als een bruid voor haar man versierd is (Openb. 21:2).

Vergeten we evenwel niet, dat er ook het goddeloze Babel is. 'Ga daar op tijd uit, mensen'. Want de val van Babylon zal groot zijn. En daar zal het gelden, dat de stem van een bruidegom en van een bruid niet meer gehoord zal worden. Openb. 18:2.

⁶ De evangelist Lukas heeft deze gelijkenis over een van een bruiloftsfeest midden in de nacht huiswaarts kerende heer. Vgl. Luk. 12:36vv. M. Henri verklaart deze gelijkenis aldus: 'De heer komt terug van de bruiloft (zijn eigen bruiloft?), van de plechtige viering van de bruiloft buitenshuis, om die thuis te beëindigen. Christus' dienaren bevinden zich thans in een staat van verwachting, uitziende naar de heerlijke verschijning van hun Meester.'

Afronding

In Zwitserland (op de AXALP; tussen hoge bergtoppen) ligt een klein bergmeertje, het zgn. Hinterburgseli. Soms – als wij met vakantie waren – gingen wij daarheen langs een moeilijk begaanbare weg.. Daarna gingen wij ook even aan de oever van dat meertje staan en riepen: ‘Ik kom’. En een enkele seconde later kwam dan de stille echo terug: ‘Kom.’

Ja, zo is het aan het eind van onze Bijbel. De Geest en de bruid roepen: ‘Kom’ en die het hoort, zegge: ‘Kom’ (Openb. 22:17a).

Blumhardt liet elke dag de paarden voor de wagen spannen om onmiddellijk de Heere Jezus bij Zijn komst tegemoet te kunnen gaan, maar ondertussen bleef hij keihard doorwerken. Uit dr.Simon Schoon, *Paulus grensganger tussen Israël en de volken*, a.w. p. 60.

EXCURS I

Enkele kanttekeningen m.b.t. de bruiloft in bijbelse tijden (uit E-sword (ISBE) en samenvattende opmerkingen uit Online Woordenboek.

E-sword (ISBE)

1. De vrouw was in feite het gekochte bezit en persoonlijk eigendom van de man (haar ba'al - meester; Hosea 2:15v).
2. Een verloofd paar werd naar de wet beschouwd als een getrouwd stel en ontrouw was overspel (Deut. 22:23v; Matth. 1:19).
3. De bruidsschat werd betaald aan de ouders van de bruid, niet aan de bruid. Vgl. o.a. Gen. 29; 1 Sam. 18:25.
4. Herodes had op een gegeven moment negen vrouwen (Josephus, *Ant.*, XVII, i, 2). Justin Martyr (*Dial.*, 134, 141) verwijt Joden van zijn dagen, dat zij vier of zelfs vijf vrouwen hadden en dat zij net zoveel vrouwen trouwden als zij wilden.
5. De processie (het opvoeren van de bruidegom) ging langs een onverlichte weg in de stilheid van de sterrennacht, vaak langs nauwe straten, terwijl menigten vanaf het dak van hun huis of balkon, naar beneden keken. De vrouwen namen dan de speciale roep over van de huwelijksvreugde, een bewijs dat de optocht was begonnen. Een oproep aan allen die met de bruid wachten om de bruidegom te verwelkomen. Met candellight en tootsen. Zie de gelijkenis van de tien wachtende/ slapende meisjes (Matth. 25:1vv)
6. Daarna volgde de maaltijd van de trouwdag, in het algemeen in het huis van de bruidegom.
7. Een Oosters spreekwoord luidt: Hij die mij niet uitnodigt voor zijn trouwdag, zal mij niet op zijn begrafenis hebben.
8. Een uitnodiging voor een trouwdag afwijzen was een grote belediging (Matth. 22).

Uit Online Woordenboek

1. De bruiloft was bij de Joden een huiselijke en burgerlijke handeling waarbij de HEERE als getuige werd aangeroepen (Mal. 2:14), maar waaraan geen priester deelnam. Zij duurde gewoonlijk zeven dagen (Gen. 29:27; Richt. 14:12,17; maar bij uitzondering veertien. (Tob. 8:20).

De bruidegom kwam, vergezeld door zijn verwanten en vrienden (Richt. 14:11; 1 Makk. 9:39; Matth. 9:15), onder leiding van de ceremoniemeester (Joh. 3:29; 2 Kor. 11:2) en feestelijk getooid (Jes. 61:10; Hoogl. 3:11) naar het huis van de ouders van de bruid. Hier nam hij onder een zegenbede van de ouders en heilwensen van de overige aanwezigen de gesluierte bruid over (Gen. 24:59v; Ruth 4:11v; Tob. 7:12).

2. In een feestelijke optocht met gezang, muziek en dans brachten de bruidegom en zijn vrienden de bruid vervolgens, met haar vriendinnen en gasten, naar zijn huis of naar dat van zijn ouders (Jer. 7:34; 16:9; 25:10; Hoogï. 3:6vv). Hier zou het bruiloftsfeest plaatshebben (vgl. Hoogl. 4:1vv) De goede eigenschappen van het echtpaar werden verkondigd. Had de optocht 's avonds plaats, dan was er fakkellicht (Matt. 25:1vv). Woonde de bruidegom op enige afstand, dan vierde men de bruiloft in het huis van de ouders van de bruid (vgl. Matt. 25:1vv). In dat geval gaven deze ouders (Gen. 29:22; Tob. 8:20vv, 17) of de bruidegom zelf (Richt. 14:10) het gastmaal.

3. 's Avonds werd de bruid door haar ouders naar de bruidskamer gebracht (Gen. 29:23; Tob.7:19), de bruidegom door zijn vrienden (Tob. 8:1). Het laken waarop de jonge vrouw 's nachts sliep werd door de familie in bewaring genomen, om zo nodig te kunnen bewijzen dat zij nog maagd was (zie beneden). De overige bruidsdagen werden doorgebracht met gezang, spel en dans.

4. De man had verplichtingen tegenover zijn vrouwen en bijvrouwen. Hij moest haar voeden, kleden en "zijn huwelijksplicht" vervullen (Ex. 21:10; Jes. 4:1). De wet handhaaft streng de heiligheid van het huwelijk, vooral de rechten van de man in geval van ontrouw van de vrouw of bij schending van het huwelijk door een derde. In de Tien Geboden wordt zelfs begeerte naar de vrouw van iemands naaste verboden. Echtbreuk werd bestraft met steniging van beide schuldigen (Lev. 20:10; Deut. 22:22; Ez. 16:38,40; Joh. 8:5).

5. Als een vrouw door haar echtgenoot van ontrouw werd verdacht, dan moest zij zich onderwerpen aan een zogeheten godsgericht (Num. 5:11vv).

Dit ging als volgt. De man bracht zijn vrouw naar de priester met een offergave (een tiende efa meel zonder olie en wierook, want dat zijn zinnebeelden van vreugde en gebed). De priester zette haar voor de HEERE en nam heilig water uit het koperen bekken in de voorhof. In dit water deed hij stof dat op de grond van de tabernakel lag. Hij ontblootte haar hoofd, gaf haar het offer en sprak, terwijl hij zelf het water in de hand hield, een vervloeking over haar uit: in geval zij onschuldig was, zou dit water haar geen straf brengen; maar in geval zij wel schuldig was, zou het haar de vloek brengen: haar buik zou zwellen en haar heup invallen. Hierop antwoordde de vrouw "Amen Amen!" Daarna schreef de priester de vervloeking op een rol of een stuk perkament en wiste het schrift uit met het vloekwater. Hij nam het spijsoffer van de vrouw over en bewoog het heen en weer "voor het aangezicht des HEEREN". Een handvol van het meel stak hij als offer op het altaar in brand. Pas na dit alles gaf hij de vrouw het water te drinken.

6. Er zijn natuurlijk wel voorbeelden van kwaadwillige verlating (Josefus Ant. 18.1). Salóme, de zuster van Herodes, gaf haar man Costobarus zelfs een scheidbrief (Josefus Ant. 15.11). Vooral een bijvrouw kon gemakkelijk worden weggestuurd (Gen. 21:9vv; Deut. 21:14). Bij de wettige vrouw lag dit veel moeilijker. Hierover lezen wij het eerst een voorschrift in Deut. 24:1vv. De uitdrukking waarmee in deze uitspraak de scheiding wordt gemotiveerd (Statenvertaling "omdat hij iets schandelijks aan haar heeft gevonden") is in alle tijden verschillend verklaard. Zo beweerden in de tijd van Jezus de volgelingen van rabbi Hillel dat elke klacht, hoe klein ook, bijv. aangebrand of te zout eten, reeds voldoende aanleiding was voor echtscheiding. Maar de school van rabbi Sjammai was veel strenger en beweerde dat alleen echtbreuk, onkuisheid en onfatsoenlijk gedrag (blootshoofds uitgaan, met gescheurde klederen en blote armen lopen) grond voor een echtscheiding opleverde.

De uitleg van Hillel (vgl. reeds Sir. 25:31) werd verdedigd door Philo en Josefus (Ant. 4.8.23). Hij werd door rabbi Akkiba (begin 2e eeuw) uitgebreid tot de onbelangrijkste gevallen. In de tijd van Jezus lijkt deze opvatting bijna algemeen te zijn geweest onder de Joden (vgl. Matt. 19:3). Toch is niet deze, maar de opvatting van Sjammai, het meest in overeenstemming met de bedoeling van de wet.

De uitdrukking die we in Deut. 24:1 aantreffen, staat ook in 23:14. Het betekent iets schandelijks, iets onkuis, dat de man bij de vrouw ontdekt. Omdat op echtbreuk de doodstraf stond, hebben wij te denken aan andere vormen van ontucht. Maar ook de juiste, strenge uitleg gaf de man een bepaalde vrijheid, zodat het verlies van het recht op echtscheiding in Deut. 22:19,29 voorkomt als straf.

7. Wanneer de man van zijn vrouw wilde scheiden, dan gaf hij haar een scheidbrief (Deut. 24:lvv; Jer. 3:8; Jes. 50:1). Dit was een schriftelijk bewijs dat hij haar niet meer erkende als zijn vrouw of dat hij beloofde haar nooit weer te zullen opeisen. Hierdoor was de vrouw weer vrij en kon trouwen met een ander. Indien de verlaten vrouw ongehuwd bleef, dan kon de scheiding ongedaan gemaakt worden en de verbroken gemeenschap weer aangeknoopt (vgl. Jes. 54:6). Maar als zij intussen met een andere man getrouwd was, kon de eerste man haar niet meer tot vrouw nemen, ook niet wanneer haar laatste huwelijk door echtscheiding of door de dood van de man ontbonden was.

8. De wet begunstigt een tweede huwelijk van een verlaten vrouw beslist niet; het wordt toegestaan, meer niet. In Deut. 24:4 wordt de verlaten vrouw die opnieuw gehuwd was aangemerkt als iemand die zich heeft laten verontreinigen. Daarmee is natuurlijk een blijvende onreinheid bedoeld (vgl. Num. 5:20), en wel tegenover haar eerste man. Hieruit blijkt ook, dat de wetgever het tweede huwelijk van een verlatene niet echt goedkeurt en het om allerlei redenen beter vindt dat de vrouw van het recht om een tweede huwelijk aan te gaan geen gebruik maakt. Hierdoor bleef ook de mogelijkheid open om de verbroken gemeenschap weer aan te knopen. Voor priesters was het verboden om een verlaten vrouw te trouwen (Lev. 21:7,14; Ez. 44:22).

De toestand van een verstoten vrouw was treurig (Lev. 22:13; Num. 30:10). Zij ging gebukt onder verachting en spot. Haar lot was betrekkelijk gunstig wanneer zij weer bij haar ouders kon wonen (Lev. 22:13)

De profeten hadden een hoge opvatting van het huwelijk. Zij stellen het verlaten van een vrouw gelijk aan onrecht tegen haar (vgl. Mal. 2:13vv <#Mal 2.13>).

Christus leerde de onontbindbaarheid van het huwelijk. Het huwelijk van en met een verlaten vrouw achtte Jezus echtbreuk (Matth. 5:32; 19:9).

EXCURS II

Dictionary of Jesus and the Gospels; InterVarsity 1992; s.v. Bride/ Bridegroom (D. J. Williams; blz. 86vv) Vertaling van dit artikel

Het woord bruid (Gr.nymphè) komt drie keer voor in de Evangelien of vier (als de variantlezing van Matth. 25:1 wordt aanvaard); en bruidegom (Gr.nymphios) komt 11 keer voor. Beide woorden zijn elders in het NT alleen te vinden in Openbaring (nymphè vier keer (Openb. 18:23; 21:2,9; 22:17) en nymphios eenmaal (Openb. 18:23))....

In Matth. 10:35 en par. Luk.12:53 spreekt Jezus van het beslissend effect dat Zijn komst zal hebben op de menselijke maatschappij en op gezinnen in het bijzonder, zodat een vader zal verdeeld zijn tegen zijn zoon en een zoon tegen zijn vader, etc. In deze context staat nymphè tegenover penthera, schoonmoeder en heeft duidelijk de zin van schoondochter. Dit laat het verschillende Joods gebruik van het woord zien. In het algemeen – vanaf de tijd van Homerus – betekent nymphè eenvoudig: bruid of jonge vrouw en numphios dienovereenkomstig

bruidegom of jonge man. Maar in het Joodse gebruik vanaf de tijd van de LXX krijgt het woord de bijkomende betekenis van schoondochter en respectievelijk schoonzoon (e.g. nymphè LXX Gen. 11:31; 38:11, 13, 16, 24; 1 Kon. 4:19; nymphios LXX Richt. 15:6; 2 Ezra 23:28). Deze betekenisuitbreiding is afkomstig van het Semitisch gebruik, want het Hebreeuwse kalah (Aram.kaltha) betekent zowel bruid als (vooral) schoondochter en het Hebreeuwse hatan (Aram. hatna) beide: bruidegom en schoonzoon.

1. Zich verheugen over de stem van de bruidegom

Het enig ander onbetwist voorkomen van numphè (zie onder) is te vinden in Johanneïsch materiaal (Joh. 3:29: Die de bruid heeft is de bruidegom; de vriend van de bruidegom ... die staat en hem hoort, verheugt zich zeer over de stem van de bruidegom; daarom is deze mijn blijdschap nu vervuld. Johannes drukte hiermee zijn eigen blijdschap uit over hoe zijn relatie was met Jezus, die hij had geïdentificeerd als de Christus. Deze was de centrale figuur in Gods reddingswerk (cf. Joh.129), zoals de bruidegom centraal is op een bruiloft. Johannes' eigen rol als de vriend van de bruidegom was ondergeschikt en van geen betekenis zonder de ander (cf. Joh.1:23). Als daarentegen de metafoor van de bruiloft benadrukt kan worden, was die rol iets belangrijks.

Op een Joodse trouwdag werd de bruidegom begeleid door zijn vrienden, door Jezus in Zijn gelijkenis beschreven als de zonen van de bruidskamer (RSV: wedding guests; Mark. 2:19; par. Matth.9:15; Luk. 5:34) en m.b.t. één vriend in het bijzonder: de vriend van de bruidegom, de getuige (deze uitdrukking getuige komt in feite voor in Richt. 14:20). De vriend van de bruidegom had een belangrijke rol die hij soms vervulde voor de trouwdag bij de verloving (cf. 2 Kor.11:2; in *Exod.Rab.* 46:1 op 34:1 werd de huwelijksvereenkomst, getekend bij de verloving, toevertrouwd in handen van de getuige) en zeker op de trouwdag.

Aan de avond van die dag (Matth. 25:1-13) – hoewel niet uit andere bronnen bekend; bedoeld is na zonsondergang; vandaar de noodzaak van lampen - verzamelden de twee bruiloftspartijen zich, die van de bruidegom onder leiding van de vriend van de bruidegom die steeds optrad als ceremoniemeester. Aldus vergezeld haalde de bruidegom zijn verloofde van haar 's vaders huis waar zij wachtende was met haar bruidspartij. Daarna gingen zij samen verder naar het huis, gewoonlijk dat van de bruidegom, waar het bruiloftsfeest zou worden gehouden, terwijl de bruid bij haar aankomst zich terugtrok in haar eigen kamer.

De volgende dag werd gekenmerkt door het vieren van het feest met tegen het eind van die dag een maaltijd; tijdens welke het huwelijk werd voltrokken. De viering kon daarna een week of langer duren (cf. Richt. 14:12; Tob.8:20 en Joh.2:1-11; vanwege de inspanningen met behulp van de familie), maar in die nacht trok het bruidspaar zich terug in de bruidskamer om hun huwelijk te voltrekken, onder toezicht van de vriend van de bruidegom. Vandaar dat 'de stem van de bruidegom van Joh.3:29 waarschijnlijk de roep van de bruidegom is tot de getuige om het 'signum virginitatis' (met bloed bekleed, een teken van de maagdelijkheid van de vrouw) op te halen, een praktijk die weergeeft de bepaling van Deut. 22:13-21 (cf. Matth. 1:19 voor Jozefs weigering te handelen volgens de wet). We hebben dan in Joh.3:29 een metafoor getekend volgens een bekend gebeuren uit die tijd om uit te drukken de onzelfzuchtige vreugde over de komst van Jezus en dat Jezus de meerdere was van hem.

Maar is er meer daarover te vertellen dan het voorgaande en gaat de metafoor op in een allegorie? Dat is, moeten wij hierin een weloverwogen identificatie zien van Jezus met de bruidegom en is 'bruidegom' te beschouwen als in feite een titel van Jezus? De vermelding van dit gebeuren, is waarschijnlijk hoe de evangelist het verstond, met de kerk als de bruid van Christus volgens de christelijke ontwikkeling weerspiegeld in 2 Kor.11:2 en Efeze 5:25 en de passages van Openbaring, boven geciteerd. Maar – aangenomen, dat wij hier een authentieke traditie hebben – moeten wij niet veronderstellen, dat de Doper de lijn zover doortrekt als de latere schrijvers. Anderzijds kan hij moeilijk er onbewust van zijn geweest, dat in het OT Israël is gezien als de bruid van God (Jes. 54:5; 62:4,5; Jer. 2:2; 3:20; Ez. 16:8; Hos. 2:19, 20; zie Stauffer, 654 voor de ontwikkeling van deze gedachte in het latere Judaïsme).

Het is derhalve moeilijk om de conclusie te vermijden, dat dit niet alleen hem de metafoor aanreikte, maar dat het voor hem een middel tot getuigenis werd, dat God Zichzelf opnieuw in Christus verloofde met Zijn bruid (Murray). Nergens elders, hetzij in het OT, hetzij in de latere literatuur tot de tijd van Jezus, is de Messias voorgesteld als de bruidegom (zie Jeremias, 1101-1102). Als de Doper dat doet, zou dit een bewijs van zijn originaliteit kunnen zijn en Jezus' eigen gebruik van de beeldspraak zou kunnen zijn beïnvloed door hem.

2. De aankomst van de Bruidegom

Math.25:1-13, de gelijkenis van de tien maagden, weerspiegelt het ritueel van de avond voor de trouwdag, zoals boven is uitgestippeld. Op welk precies punt van dit ritueel het verhaal insteekt, hangt er vanaf welke lezing van de tekst men de voorkeur geeft. Volgens de beter betuigde lezing zijn de bruidsmeisjes gewoon op weg gegaan 'om de bruidegom te ontmoeten', maar sommige teksten van naam voegen toe: en de bruid. De laatste zouden impliceren, dat de tien van het huis van de bruidegom waren weggegaan of dat van zijn ouders om het bruidspaar te ontmoeten, de eerste, dat zij waren weggegaan van het huis van de bruid om de bruidegom te ontmoeten die kwam met zijn metgezellen om haar op te halen. In termen van de logica van de beeldspraak geeft de kortere lezing de beste zin, daar de bruidsmeisjes het meest waarschijnlijk bij de bruid zijn geweest en op weg van haar zijn gegaan om de bruidegom te ontmoeten, meer dan dat zij zouden hebben gewacht ergens anders op hen beiden. De kortere lezing is ook in overeenstemming met de afwezigheid van enige vermelding van de bruid in de rest van de gelijkenis (cf. vs. 5, 6).

Hoewel de langere tekst is verdedigd op grond van het feit, dat de woorden 'en de bruid' waarschijnlijk zijn weggelaten door een overschrijver (van het handschrift), omdat zij onverenigbaar werden geacht te zijn met het breed overeind gehouden gezichtspunt, dat Christus, de Bruidegom zou komen om Zijn bruid op te halen, de kerk en niet dat Hij Zijn entree zou maken bij haar. Maar het is twijfelachtig, of een overschrijver zo fijngevoelig zou zijn geweest m.b.t. de logica van de allegorie. De kortere tekst moet worden aanvaard.

Het is altijd nog een vraag, of Jezus de gelijkenis bedoelde als een allegorie van de bruidegom. Veler argument is, dat dit niet Zijn bedoeling was. Zo identificeert Jeremias een aantal toevoegingen van tekstedities, het meest opmerkelijk vers 13, dat hij meent ontleend te zijn aan Mark. 13:35 en verandert de focus van de gelijkenis. Het gaat niet om het houden van een 'wake' – alle tien de meisjes sliepen – maar om gereed zijn. Het heeft dan ook geen betrekking op de parousie, maar op het tegenwoordige. Jeremias concludeert, dat Mattheüs 25:1-13 niet een allegorie is van de hemelse bruidegom, maar dat Jezus een verhaal vertelt over een werkelijke bruiloft, of liever wat onmiddellijk voorafgaat aan het begin van een werkelijk bruiloftsfeest als een illustratie van het belang van het huidige tijdsbestek (de tijd om zich voor te bereiden) met het oog op de imminente eschatologische crisis (Jeremias, 1963. 42).

Er is enige overtuigingskracht in dit argument. Ontegenzeggelijk is de focus van deze parabel: voorbereid zijn. Maar bovenal moeten wij niet al te haastig vers 13 afdoen als redactioneel of de mogelijkheid dat Jezus hoofdzakelijk de bedoeling had bij Zijn hoorders de crisis (van nu) te identificeren met Zijn eigen komst als de hemelse Bruidegom. We hebben reeds vastgesteld, dat het OT en het latere Judaïsme een achtergrond verschaften van deze gedachte, zoals ander onderwijs van Jezus dat deed, als Hij het Koninkrijk van God voorstelde als een bruiloftsfeest en in één geval in het bijzonder als de bruiloft van de zoon van de koning (Matth.22:1-10). Kortom, er lijkt geen dwingend argument (om te beweren), dat Jezus niet van Zichzelf dacht als de Bruidegom en wel een goede reden om te denken, dat Hij dat wel deed.

3. Blijdschap in de tegenwoordigheid van de bruidegom

Zo is het ook met de parabel in Mark.2:19, 20 (par. Matth.19:15; Luk. 5:34-35). Op de beschuldigende vraag waarom Zijn discipelen niet vasten, antwoordt Jezus met de wedervraag: Kunnen de bruiloftsgasten vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? Zo lange tijd als zij de bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten. In de veronderstelling, dat Jezus

Zijn Messiasschap niet kan hebben beleden op deze manier en op dit tijdstip, is de tweede zin uitgelegd als een simpele parafrase van 'de bruiloft', in welk geval de wedervraag een echte metafoor en misschien zelfs een speciaal spreekwoord is: Kan men huilen op een bruiloft, waarop het antwoord is 'nee'. Zo zou dan van de discipelen niet kunnen worden verwacht, dat zij vasten, nu het koninkrijk van God is gekomen.

Als wij het zo verstaan, is de keuze van de metafoor simpel te danken aan de gebruikelijke vergelijking van het koninkrijk met een bruiloft en is het slechts een metafoor. Maar dat betekent, dat het volgende vers moet worden geschrapt als een glosse, want het kan geen vraag zijn, of vers 20 is een verwijzing naar Jezus als de bruidegom en naar Zijn lijden: De dagen zullen komen – zo betuigde Hij – dat de bruidegom van hen zal weggenomen zijn, en alsdan zullen zij vasten in dezelfde dagen. Het is daarom beter dit vers te aanvaarden als authentiek in de erkenning dat er een goede reden voor is (te zeggen), dat Jezus Zich bewust was van wat voor Hem lag en dat Hij van tijd tot tijd bedekte toespelingen maakte op Zijn lijden. Verder is er de waarschijnlijkheid, dat Hij Zichzelf identificeerde met de bruidegom en dat in dit opzicht deze parabels allegorisch waren, alhoewel de volledige ontwikkeling van de allegorie met de kerk als de bruid van Christus had nog uitstond voor later tijd.

D.J. Williams